

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 20. marts 2025

Sag BS-34884/2024-HJR

(1. afdeling)

A

(advokat Ole Spiermann)

mod

B

(advokat Henrik Bartels Petersen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Fogedretten i Aarhus den 15. december 2022 (FS 22-8279/2021) og af Vestre Landsrets 5. afdeling den 27. marts 2024 (B-0009-23).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Lars Hjortnæs, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli, Ole Hasselgaard og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Kærende, A, har nedlagt påstand om stadfæstelse af fogedrettens kendelse, således at fuldbyrdelse af Shanghai Arbitration Commissions voldgiftskendelse af 19. november 2020 nægtes fremme.

Indkærede, B, har påstået stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Supplerende sagsfremstilling

Den 3. juni 2020 indgav B en anmodning om voldgift til Shanghai Arbitration Commission. Af anmodningen fremgår bl.a.:

"Ansøger: B ...

...

Indstævnte: A

Grundlæggende oplysninger: ...

ID-nummer: ...

Adresse: No. xx, Bygning x, ... Road, ... By, ..., ...-Provinsen

Postnr.: xxxxxx

Tlf.: xxxxxxxxxxxx

E-mail: ...

Søgsmålsgrunde: Tvist om aftale om overdragelse af kapitalandele og holdingaftale

Anmodning om voldgift

1. Anmodning om bekræftelse på at annullere aftalen om *overdragelse af kapitalandele og holdingaftale*;
2. Anmodning om, at Indstævnte tilbagebetaler kontraktprisen om overdragelse af kapitalandele og holdingaftale på 200000 yuan og kompenserer for rentetabet fra den 15. april 2018 til den faktiske betalingsdato (...);
3. Indstævnte skal bære sagens voldgiftsomkostninger;

...

Fakta og grunde

...

II. Indstævnte undlod at opfylde aftalen og misligholdte alvorligt kontrakten, hvilket resulterede i, at formålet med at investere i og drive [selskab 1] og [selskab 2] ikke kunne realiseres. Ansøger har ret til at ophæve aftalen i henhold til loven.

...

1. På grund af Indstævnte manglende opfyldelse af den tekniske forpligtelse blev det indholdsteam, der var nødvendigt for projektdriften, officielt opløst i april 2017, og alle medarbejdere forlod stedet i maj 2017. To til tre måneder senere blev virksomheden suspenderet og kunne ikke kontakte Indstævnte i Danmark; ...
2. Sagsøgte har arbejdet og boet i Danmark i lang tid siden slutningen af december 2017, har ikke fortsat med at drive og lede projektet og har mistet kontakten med sin partner ... i hvert fald fra den 18. januar til den 28. februar 2018; ...
3. Indstævnte mistede fuldstændig kontakten fra den 8. februar til den 14. april 2018 og svarede ikke på Ansøger WeChat og E-mail; ..."

Til belysning af As ophold i Danmark er fremlagt hans bankkontoudtog fra april 2020 til december 2020 og hans arbejdskalender fra juni 2020 til november 2020.

Retsgrundlag

Voldgiftslovens § 1, stk. 1 og 4, § 38, stk. 1, og § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, lyder:

”§ 1. Loven gælder for voldgift, herunder international voldgift, der finder sted her i landet.

...

Stk. 4. Kapitel 9 finder også anvendelse på anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser, der er afsagt i udlandet.

§ 38. En voldgiftskendelse, der er afsagt her i landet eller i udlandet, har bindende virkning her i landet og kan tvangsfuldbyrdes efter retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse af domme, jf. dog § 39.

§ 39. Anerkendelse eller fuldbyrdelse af en voldgiftskendelse, der er afsagt her i landet eller i udlandet, kan kun nægtes, såfremt

1) den part, mod hvem voldgiftskendelsen påberåbes, anmoder om det og godtgør,

...

b) at den part, mod hvem voldgiftskendelsen påberåbes, ikke fik behørig meddelelse om udpegningen af en voldgiftsdommer eller om voldgiftssagens behandling eller af andre grunde var ude af stand til at fremføre sin sag,”.

Af forarbejderne til voldgiftsloven (Folketingstidende 2004-05, tillæg A, lovforslag nr. L 127, s. 5254, 5264, 5288 og 5328-5329) fremgår bl.a.:

”1. Formål og baggrund

1.1. Formålet med lovforslaget er at gennemføre en modernisering af den gældende voldgiftslov, der stammer fra 1972, og som blev udformet som en ”minimumslov”.

...

En ny, moderne dansk voldgiftslov forventes bl.a. at kunne bidrage til, at Danmark bliver et mere attraktivt forum for international voldgift til gavn for dansk erhvervsliv. Det er derfor vigtigt, at den nye voldgiftslov følger nuværende internationale standarder. Lovforslaget er på denne baggrund udformet med udgangspunkt i FN's Kommission om Handelsrets (UNCITRAL's) modellov om international handelsvoldgift fra 1985, der har dannet grundlag for national lovgivning om voldgift i et stort antal lande, herunder Norge og Sverige.

Voldgiftsområdet er præget af en omfattende international regulering. Danmark har bl.a. tiltrådt New York-konventionen fra 1958 om aner-

kendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med Danmarks forpligtelser i henhold til denne konvention.

...

3. Internationale regler

...

3.1. Det globale samarbejde

...

3.1.3. UNCITRAL's modellov om international voldgift

...

Formålet med modelloven er at bidrage til en ensartet lovgivning om voldgift i forskellige lande, så de retlige rammer for den internationale handel styrkes. Loven er udtryk for fælles principper på voldgiftsområdet. Hensigten med modelloven er at sikre voldgift som en effektiv måde at afgøre tvister på under iagttagelse af de fornødne retssikkerhedsgarantier.

...

5. Lovforslagets udformning

...

5.13. Anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser

...

Lovforslaget er med hensyn til anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser i overensstemmelse med UNCITRAL's modellov, der dog kun omfatter voldgift i handelsforhold, og med den norske og den svenske voldgiftslov.

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

...

Til § 39

Bestemmelsen angår nægtelse af anerkendelse eller fuldbyrdelse af voldgiftskendelser. Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til modellovens art. 36. Bestemmelsen omfatter såvel voldgiftskendelser, der er afsagt i Danmark, som voldgiftskendelser, der er afsagt i udlandet. Bestemmelsen omfatter alle voldgiftskendelser, hvad enten der er tale om handelsvoldgift eller ikke. Bestemmelsen kan ikke fraviges ved aftale.

Stk. 1 indeholder en udtømmende opregning af de grunde, som kan begrunde, at en voldgiftskendelse nægtes anerkendt eller fuldbyrdet. Opregningen er identisk med modellovens tilsvarende opregning af nægtelsesgrunde, der igen bygger på New York-konventionens art. V, jf. herom pkt. 3.1.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Nægtelsesgrundene svarer desuden nøje til de ugyldighedsgrunde, der foreslås for voldgiftskendelser, der er afsagt i Danmark, jf. § 37.

Det kan i den forbindelse særligt fremhæves, at en voldgiftskendelse ikke kan nægtes anerkendt eller fuldbyrdet under henvisning til, at voldgiftsretten har anvendt retsreglerne forkert eller har fejlbedømt sagens faktiske omstændigheder. Fra dette såkaldte materielle revisionsforbud må dog undtages de ekstraordinære tilfælde, hvor der foreligger så overordentlig graverende fejl fra voldgiftsrettens side, at anerkendelse eller fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen vil være åbenbart uforenelig med landets retsorden (ordre public), jf. nr. 2, litra b.

Nr. 1 opregner de nægtelsesgrunde, som er undergivet parternes fri rådhed (dispositive nægtelsesgrunde). Disse nægtelsesgrunde kan kun bringes i anvendelse efter anmodning fra en part, og bevisbyrden for, at en sådan nægtelsesgrund foreligger, påhviler den part, der anmoder om, at voldgiftskendelsen nægtes anerkendt eller fuldbyrdet.

...

Litra b angår tilfælde, hvor den part, mod hvem voldgiftskendelsen påberåbes, ikke fik behørig meddelelse om udpegningen af en voldgiftsdommer eller om voldgiftssagens behandling eller af andre grunde var ude af stand til at fremføre sin sag.

Litra b omfatter navnlig tilsidesættelse af fundamentale retsplejeprincipper om adgang til at gøre sig bekendt med processtoffet i sagen (partsoffentlighed) og til at svare på de påstande og anbringender, som modparten fremfører (kontradiktion). Er voldgiftskendelsen afsagt uden iagttagelse af disse fundamentale retsplejeprincipper, kan den nægtes anerkendt eller fuldbyrdet.

Det afgørende er, om voldgiftskendelsen er afsagt, uden at den part, mod hvem voldgiftskendelsen påberåbes, havde behørig adgang til at fremføre sin sag. Selv om der under voldgiftssagens behandling måtte være begået fejl i relation til at underrette en part om en mundtlig forhandling eller om det skriftlige materiale i sagen, kan voldgiftskendelsen ikke nægtes anerkendt eller fuldbyrdet, hvis parten efterfølgende har modtaget behørig underretning og fået adgang til at fremføre sin sag, før voldgiftskendelsen blev afsagt."

FN's konvention af 10. juni 1958 om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser (New York-konventionen) artikel V, stk. 1, litra b, er sålydende:

"Artikel V

1. Recognition and enforcement of the award may be refused, at the request of the party against whom it is invoked, only if that party furnishes to the competent authority where the recognition and enforcement is sought, proof that:

...

b) The party against whom the award is invoked was not given proper notice of the appointment of the arbitrator or of the arbitration proceedings or was otherwise unable to present his case; ...”

Anbringender

A har anført navnlig, at fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen af 19. november 2020 skal nægtes, jf. voldgiftslovens § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, idet han ikke fik behørig meddelelse om voldgiftssagen.

Voldgiftslovens § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, fastsætter den mindstetærskel, som skal opfyldes af enhver voldgiftskendelse, der søges fuldbyrdet i Danmark – og som gælder uanset lovvalg, voldgiftsaftale og (fremmed) voldgiftslov. Litra b er således internationalt præceptiv.

Litra b viger ikke for særlige bestemmelser i en voldgiftsaftale eller for regler, som aftalen henviser til, eksempelvis artikel 84 i de dagældende regler for Shanghai Arbitration Commission.

Voldgiftslovens § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, kræver hverken brud på ”parternes aftale” eller på ”loven i det land, hvor voldgiften fandt sted”. I stedet er der efter litra b tale om en herfra isoleret vurdering af, om parten fik ”behørig meddelelse” eller ”af andre grunde var ude af stand til at fremføre sin sag”.

Danske domstole kan ikke ved stillingtagen til kravet om ”behørig meddelelse” blot forlade sig på voldgiftsrettens kendelse. Det har intet at gøre med et materielt revisionsforbud.

Internationalt foreligger der en del retspraksis, som udspringer af bestemmelser svarende til voldgiftslovens § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, og artikel V, stk. 1, litra b, i New York-konventionen. Den svenske højesteret fastslog i dommen gengivet i NJA 2010.219, at der af retssikkerhedsmæssige grunde må stilles høje krav til en meddelelse vedrørende det helt grundlæggende forhold, at en voldgiftssag er indledt.

B gjorde sig ikke den ulejlighed at sende en mail om, at hun den 3. juni 2020 havde indledt voldgiftssag, uanset at parterne konsekvent – både forud for og efter voldgiftssagen – kommunikerede digitalt, og uanset at parternes voldgiftsaftale ikke angav nogen postadresser.

I stedet delte B med voldgiftskommissionen først den ene og så den anden ubehjælpelige kinesiske postadresse, selv om hun vidste eller måtte anse det for meget sandsynligt, at A havde bopæl i Danmark. For sit vedkommende endte voldgiftskommissionen med blot at forlade sig på kinesiske postadresser, som B havde oplyst.

Voldgiftskendelsen indeholder ingen analyse eller begrundelse for angivelsen af, at voldgiftssagens dokumenter skulle være "forkyndt", og der er ingen henvisning til artikel 84 i voldgiftskommissionens dagældende regler.

Efter afsigelsen af voldgiftskendelsen af 19. november 2020 tog B faktisk kontakt til A, både pr. mail og ved brev til hans danske postadresse. Dette skete altså, så snart det var i hendes egen interesse, men det burde være sket allerede ved indledning af voldgiftssagen.

B har anført navnlig, at der ikke foreligger sådanne særlige retssikkerhedsmæssige udfordringer, der kan begrunde en nægtelse af tvangsfuldbyrdelse af voldgiftskendelsen, idet forkyndelse af voldgiftssagen er sket i overensstemmelse med rimelige og sædvanlige forkyndelsesregler.

Formuleringen "fik behørig meddelelse" i voldgiftslovens § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, skal forstås som "blev forkyndt". Derimod skal "behørig meddelelse" ikke forstås sådan, at parten fysisk faktisk skal have modtaget et brev med kopi af klageskriftet eller anden postforsendelse fra voldgiftsinstituttet.

Parterne har som en del af vilkårene i investeringsaftalen, der ligger til grund for den materielle afgørelse, aftalt, at eventuelle tvister skal afgøres endeligt ved voldgiftsbehandling ved Shanghai Arbitration Commission (SHAC).

Som følge af den vedtagne voldgiftsklausul har A accepteret at være underlagt SHAC's regler om forkyndelse. A vidste eller burde have vidst, at forkyndelsen kunne ske ved SHAC's fremsendelse af kurerpost til hans "place of business, registration, domicile, habitual residence or mailing address", jf. SHAC's regler artikel 84, stk. 3.

Konkret er forkyndelse sket ved fremsendelse af kurerpost til As registrerede bopæl og registrerede forretningsadresse i Kina, hvorved betingelserne for forkyndelse efter SHAC's regler er opfyldt.

SHAC's manglende fremsendelse af voldgiftsdokumenter til As mailadresse er uden retlig relevans, herunder særligt henset til at en sådan meddelelse ville være uden retsvirkning, idet SHAC ikke accepterede mailforkyndelse på daværende tidspunkt.

Som udgangspunkt tilkommer det ikke de danske domstole at foretage en prøvelse af, om forkyndelse er sket i overensstemmelse med de for det konkrete voldgiftsinstitut gældende regler og vilkår, da der gælder et materielt revisionsforbud. Der foreligger ikke sådanne ekstraordinære omstændigheder, som kan begrunde fravigelse af dette princip i den konkrete sag.

Det kan lægges til grund, at SHAC korrekt har påset, at forkyndelse er sket i overensstemmelse med de for SHAC gældende regler og betingelser. SHAC har således foretaget den efter SHAC's regler nødvendige prøvelse af spørgsmålet om forkyndelse.

Det tilkommer herefter alene de danske domstole at foretage en konkret vurdering af, om de pågældende forkyndelsesregler er nogenlunde rimelige set i et retssikkerhedsmæssigt perspektiv. SHAC's regler om forkyndelse er i al væsentlighed identiske med det danske voldgiftsinstituts regler om forkyndelse.

A har ikke påvist, at han var ude af stand til at fremføre sin sag. Han har bevidst holdt sig skjult, selv om det stod eller burde have stået ham klart, at der ville blive anlagt sag mod ham. Det er ham selv, der bærer risikoen ved have holdt sin adresse skjult.

A er fraflyttet Kina uden at efterlade sig informationer om ny adresse. Han har undladt at opdatere relevante registre i Kina om opholdsadresser. Det er fortsat hans fødested, der er angivet som hans opholdsadresse i Kina.

Det er ikke rimeligt at skulle foretage en tilbundsgående undersøgelse i tredje-lande om eventuel bopæl mv. Det tilstrækkelige og nødvendige må således være de registre mv. i Kina, som kan frembringe en adresse, som kan danne grundlag for forkyndelse.

Det er korrekt, at A blev fundet i Danmark i forbindelse med forsøg på fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen. Det krævede imidlertid en dansk-kinesisk virksomhedsrådgiver, som fandt frem til hans danske adresse via sociale medier og offentlige data.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

B og A indgik den 25. april 2017 en aftale om, at B skulle investere i selskabet [selskab 1] Co., Ltd. Aftalen indeholdt en klausul, hvorefter enhver tvist mellem parterne, der ikke kunne forliges, skulle afgøres ved voldgift ved Shanghai Arbitration Commission (SHAC).

I juni 2020 anlagde B en voldgiftssag mod A ved SHAC med påstand om bl.a., at aftalen blev annulleret, og at A skulle tilbagebetale investeringen. A deltog ikke i voldgiftssagen. Ved voldgiftsrettens kendelse af 19. november 2020 fik B medhold i sine påstande, herunder at A skulle tilbagebetale investeringen.

Spørgsmålet er, om voldgiftskendelsen kan fuldbyrdes i Danmark.

A har anført navnlig, at voldgiftskendelsen ikke kan fuldbyrdes her i landet, fordi han ikke fik meddelelse om voldgiftssagen.

B har anført navnlig, at meddelelse om voldgiftssagen blev forkyndt for A i overensstemmelse med SHAC's regler, og at voldgiftskendelsen derfor kan fuldbyrdes her i landet.

Anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser

Det følger af voldgiftslovens § 1, stk. 4, at reglerne i lovens kapitel 9 om anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser også finder anvendelse på voldgiftskendelser, der er afsagt i udlandet.

Ifølge voldgiftslovens § 38, stk. 1, har en voldgiftskendelse, der er afsagt i udlandet, bindende virkning her i landet og kan tvangsfuldbyrdes efter retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse af domme, jf. dog § 39.

Det følger af voldgiftslovens § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en voldgiftskendelse, der er afsagt i udlandet, kan nægtes, såfremt den part, mod hvem voldgiftskendelsen påberåbes, anmoder om det og godtgør, at vedkommende ikke fik behørig meddelelse om udpegningen af en voldgiftsdommer eller om voldgiftssagens behandling eller af andre grunde var ude af stand til at fremføre sin sag.

Som anført i lovens forarbejder er bestemmelsen i § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, identisk med artikel 36, stk. 1 (a) (ii), i UNCITRAL's modellov om international voldgift og artikel V, stk. 1, litra b, i konventionen fra 1958 om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser (New York-konventionen).

Efter lovens forarbejder angår voldgiftslovens § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, navnlig tilsidesættelse af fundamentale retsplejeprincipper om adgang til at gøre sig bekendt med processtoffet i sagen (partsoffentlighed) og til at svare på de påstande og anbringender, som modparten fremfører (kontradiktion). Bestemmelsen kan ikke fraviges ved aftale.

Højesteret finder, at det er et fundamentalt princip, at en part skal have meddelelse om, at der er anlagt en voldgiftssag, og dermed mulighed for at fremføre sin sag. Hvis parten ikke har fået en sådan meddelelse, vil der principielt

ikke være grundlag for at anerkende og fuldbyrde voldgiftskendelsen, jf. tilsvarende bl.a. den svenske højesterets afgørelse af 16. april 2010 gengivet i NJA 2010.219. Det afgørende er, om parten har fået meddelelsen, ikke i hvilken form den er givet.

Efter voldgiftslovens § 39, stk. 1, nr. 1, litra b, er det den part, der modsætter sig anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen, der skal godtgøre, at vedkommende ikke har fået meddelelse om voldgiftssagen.

Ved denne bevismæssige vurdering må det tages i betragtning, at det i sagens natur kan være vanskeligt at godtgøre ikke at have fået en meddelelse.

Højesteret finder herefter, at der normalt vil være grund til at nægte anerkendelse og fuldbyrdelse af en voldgiftskendelse, hvis der er rimelig tvivl om, hvorvidt den part, mod hvem voldgiftskendelsen påberåbes, har fået meddelelse om voldgiftssagen.

Den konkrete sag

Efter at B havde anlagt voldgiftssagen, sendte SHAC breve med meddelelse om sagen til A til to forskellige kinesiske postadresser. Den ene adresse var As barndomshjem, som han var flyttet fra i 1997. Den anden adresse angik en inaktiv virksomhed, som A var ejer af. Denne virksomhed var uden tilknytning til parternes aftale. Der blev forud for voldgiftsrettens kendelse i november 2020 ikke sendt andre meddelelser om voldgiftssagen, herunder f.eks. en mail om voldgiftssagen fra B, voldgiftsretten eller SHAC.

Efter bevisførelsen må det lægges til grund, at A i 2020 ikke var i Kina, men i Danmark. I overensstemmelse hermed var det da også anført i Bs anmodning om voldgift til SHAC, at A havde boet i Danmark siden 2017.

Højesteret finder herefter, at A har godtgjort, at han ikke fik behørig meddelelse om voldgiftssagen, og at han dermed ikke fik mulighed for at fremføre sin sag, jf. voldgiftslovens § 39, stk. 1, nr. 1, litra b. Det er uden betydning, at voldgiftsretten i Shanghai anså meddelelse om voldgiftssagen for at være forkyndt for A. Der er herefter ikke grundlag for at anerkende og fuldbyrde voldgiftskendelsen.

Konklusion og sagsomkostninger

Højesteret stadfæster herefter fogedrettens kendelse, således at SHAC's voldgiftskendelse af 19. november 2020 ikke kan fuldbyrdes her i landet.

B har kun fri proces for Højesteret og skal betale sagsomkostninger for landsretten med 40.000 kr. til A.

I sagsomkostninger for Højesteret skal statskassen betale 50.000 kr. til A til dækning af udgift til advokat.

THI BESTEMMES:

Fogedrettens kendelse stadfæstes.

I sagsomkostninger for landsretten skal B betale 40.000 kr. til A.

I sagsomkostninger for Højesteret skal statskassen betale 50.000 kr. til A.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage og forrentes efter rentelovens § 8 a.

Kærefgiften for Højesteret tilbagebetales.